

REMISSVAR

2018-08-17

Europaparlamentets och rådets direktiv om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön

2018/0172 (COD)

Synpunkter på förslaget om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön

Sammanfattning

Returpack Svenska AB delar målsättningen att minska nedskräpningen i Sverige. Vi stöder i stora delar den förslagna texten till förslaget om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön och i de fall avvikande åsikt råder på förslaget finns dessa att läsas under respektive *artikel* nedan.

Returpacks långsiktiga och kontinuerliga arbete under 35 år med pantsystemet, med tillgänglighet, struktur, attityder, beteenden och ansvar visar på de många faktorer som måste samverka för att ett system ska vara framgångsrikt. Ansvaret att informera medborgarna om vilket ansvar var och en har gällande nedskräpning, återvinning och avfall - ska inte bara ligga hos producenterna. Myndigheter, kommuner, handeln, organisationer, återvinningsföretag med flera har ett gemensamt ansvar för att genomföra medvetandehöjande åtgärder hos individen, om nedskräpningen i naturen skall minska. Samhället bör också ha en tuffare inställning mot de som skräpar ner.

Returpack är positivt inställd till kravet att plastartiklar och plastprodukter av engångskaraktär omfattas av ett förbud, alternativa material, producentansvar eller av ett pantsystem och tror att det kommer ha stor effekt på nedskräpningen både på land och i den marina miljön.

På Returpack återvinns både dryckesflaskan och korken till nya plastprodukter. Returpacks bestämda uppfattning är att flaskor som ingår i det svenska pantsystemet pantas med korken kvar på flaskan och nedskräpningsproblem med korkar från dryckesflaskor med pant i Sverige torde vara litet. Lösningen på nedskräpning av korkar borde därför vara att introducera pantsystem för dryckesflaskor i de länder som saknar det, istället för att kräva att korken ska fästas vid flaskan. Detta krav kommer att medföra försvårad insamling av pantflaskor i pantsystemet samt äventyra kvaliteten på det återvunna materialet. Förutom de flaskor och burkar som redan ingår i pantsystemet är Returpack positiv till att inkludera flera artiklar i det svenska insamlingssystemet - till en allt större nytta för miljön.

Bakgrund

Returpack Svenska AB är ansvarig för det svenska pantsystemet för burkar och flaskor av metall och plast för konsumtionsfärdig dryck. Vi driver vår verksamhet i enlighet med Förordning (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar och står under tillsyn av Statens Jordbruksverk. Företaget är ett privat bolag som ägs av aktörerna inom branschen, Sveriges Bryggerier (50%), Svensk Dagligvaruhandel (25%) och Livsmedelshandlareförbundet (25%). Vår uppgift är att aktivt leda arbetet att nå målet 90% materialåtervinning kostnadseffektivt och med minsta möjliga miljöpåverkan. För 2017 uppnådde vi, i egen regi, en total

materialåtervinning av 85,2%, ytterligare materialåtervinning sker i andra system (ex inom förpacknings- och tidningsinsamlingen). Returpack säkerställer att det material som företaget återvinner används vid tillverkningen av nya burkar och flaskor i enlighet med målsättningarna för en cirkulär ekonomi.

Artikel 3

Definitioner

På flertalet ställen i detta direktiv talas det om *dryckesbehållare* och *dryckesflaskor*, men en definition för dessa uttryck saknas i Artikel 3. Det är avgörande för tillämpningen av direktivet att detta är väldefinierat och utan otydligheter vad som menas med en dryckesbehållare respektive dryckesförpackning och vad skillnaden dem emellan är. Tillika saknas en definition för *dryck* och *vätska* och enligt vår uppfattning är en beskrivning och förklaring av dessa nödvändig då direktivet tolkas. I dagens svenska lagstiftning omfattas exempelvis inte dryck som huvudsakligen består av frukt eller bärjuice eller mejeriprodukter, ska dessa fortsatt vara undantagna eller nu omfattas av lagstiftningen? Jordbruksverket har i remiss föreslagit att undantaget tas bort och Returpack tillåter anslutning av juice, men även saft på frivillig basis. Skillnaden mellan dryck och andra matvaror är heller inte helt tydlig om den inte definieras, det finns produkter som soppor, yoghurt, filmjolk, kvarg, proteinprodukter, kosttillskott och liknande som både skulle kunna klassas som matvara eller dryck. Då direktivet även för in begreppet dryckesbehållare för vätskor måste även begreppet vätskor i detta sammanhang definieras och vad som omfattas om det inte är dryck.

Artikel 6

Produktkrav

Såsom förslaget påpekar är det viktigt att även den tillhörande korken samlas in och återvinns, för att undvika nedskräpning i vår stadsmiljö eller i naturen. Returpack ställer sig positiv till att krav ställs på olika plastprodukters utformning för att underlätta och möjliggöra insamling. Det vi tänker på i första hand är den klassiska dryckesflaskan innehållande konsumtionsfärdig dryck och som i Sverige ingår i det svenska pantsystemet. Returpack har även öppnat upp det systemet för andra plastflaskor innehållande saft och juice. Dessa ansluts än så länge på frivillig basis men ökar ständigt i insamlade volymer.

På Returpack återvinns korkar från dryckesflaskor till nya plastprodukter. Vår bestämda uppfattning är att korken sitter kvar på de flaskor som pantas och nedskräpningsproblem med korkar från dryckesflaskor med pant i Sverige torde vara litet. De korkar som skräpar ner kommer sålunda från förpackningar som inte ingår i något pantsystem. Lösningen på nedskräpning av plastkorkar borde därför vara att introducera pantsystem för dryckesflaskor i de länder som saknar det, istället för att kräva att korken ska fästas vid flaskan. Tvärtom skulle ett krav på att korken ska fästas på flaskan försvåra insamlingen och materialåtervinningen, samt leda till att det med största sannolikhet kommer att krävas mer material i förpackningen om en fästordning ska inkluderas vilket går emot andra mål om att minska användningen av plast. Fästordningen i sig riskerar att bli ett föremål för nedskräpning. Returpack ifrågasätter därför nyttan med den föreslagna åtgärden då den snarare kommer att försvåra insamlingen och återvinningen i pantsystemet och leda till ökad materialåtgång försämrade materialkvalitet och högre kostnader, till ingen eller ringa nytta för miljön.

För att få ingå i det svenska pantsystemet för dryckesförpackningar (flaskor) måste de vara tillverkade av godkänd livsmedelskvalitet och godkännas av Returpack. I de pantmaskiner där inlämningen sker har flaskans form vissa dimensioner som måste uppfyllas för att kunna fungera effektivt samt att flaskan skall kunna komprimeras på ett relativt enkelt sätt för att förenkla insamling och återvinningen samt minimera transporter – också detta bedöms och godkännas av Returpack. Att korken måste sitta fast på en dryckesflaska är problematiskt i återvinningsprocessen i pantsystemet. Pantmaskinerna klarar inte utstickande detaljer. De flesta pantautomaters

teknik bygger på att flaskan kan roteras vilket försvåras eller omöjliggörs om det finns en kork som hänger vid sidan om flaskan. Även bildigenkänningen av flaskformen i automaten försvåras.

De dryckesflaskor som ingår i pantsystemet i Sverige är tillverkade av hög kvalitet som lämpar sig mycket bra till återvinning och till nytillverkning av nya dryckesförpackningar. Kork och flaska består av två olika plastmaterial – ofta PET och HDPE - som behöver separeras vid materialåtervinningen. Detta kommer att försvåras om korken ska fästas vid flaskan. Om fästansordningen dessutom utgörs av ett tredje material innebär det ytterligare en mer komplex materialåtervinning av dryckesflaskan, och detta material riskerar att kontaminera någon av de båda övriga fraktionerna vilket medför en nedgradering av det återvunna materialet med risk för att tillämpligheten riskeras för nytillverkning av nya dryckesflaskor.

Returpack står bakom att standarder och definitioner för dryckesförpackningar av engångskaraktär tas fram. Problematiken av nedbrytbara och/eller komposterbara plaster bör beaktas då nedbrytbara plaster riskerar att leda till ökad nedskräpning, då konsumenter felaktigt uppfattar det som ett material som bryts ner och försvinner i naturen, och går inte att materialåtervinna i befintliga materialåtervinningssystem. De riskerar också att förstöra materialåtervinningen av annan plast om det hamnar i samma återvinningsflöden. Returpack anser att högsta prioritet istället borde vara att förbättra och utöka materialåtervinning av plast som främjar cirkulär ekonomi.

Artikel 8

Utökat producentansvar

Förslaget trycker på ett utökat producentansvar i alla medlemsländerna för en rad olika plastartiklar för engångsbruk däribland livsmedelsbehållare för direktkonsumtion, muggar, tobaksvaror med filter, ballonger, plastkassar men också dryckesbehållare avsedda för vätskor som till exempel dryckesflaskor inklusive kork och lock. Ett utökat producentansvar på dessa typer av plastartiklar kommer med största sannolikheten att minska nedskräpningen i naturen, sjöar och vattendrag på ett positivt sätt.

Returpack ställer sig positiv till en harmoniserad lagstiftning inom medlemsländerna. En harmoniserad lagstiftning borgar för en ökad återvinning och för en hög produktkvalitet.

Nedskräpning är ett problem i det offentliga rummet. Det är till stor del dock en fråga om attityder och beteenden, både hos individer och olika samhällsfunktioner, samt synen på ansvar, ansvaret hos individen men även de som tillhandahåller insamling och i städning av skräp och avfall. Det är inte tillverkarna och producenterna som egentligen står för nedskräpningen, det är de individer som efter förbrukning lämnar avfall på "fel" ställe och de organisationer/funktioner som inte upprätthåller en tillräckligt god service att ta hand om och forsla bort det avfall som samlats in.

I detta sammanhang vill Returpack därför framhålla att nedskräpning i form av förpackningsavfall, huvudsakligen rör förpackningar som inte ingår i det svenska retursystemet. Panten och attityden till retursystemet har skapat ett incitament som innebär att även om en förpackning ej direkt lämnas tillbaka till retursystemet finns det andra aktörer som plockar upp och samlar flaskor och burkar för att kunna erhålla panten i retur. De skräpmätningar som Håll Sverige Rent genomfört visar också att pantflaskor och pantburkar inte är de mest förekommande förpackningarna som påträffas som skräp.

Artikel 9

Separat insamling

Direktivet föreslår medlemsstaterna att vidta de nödvändiga åtgärder som krävs för att senast 2025 separat samla in dryckesflaskor i plast för engångsbruk motsvarande 90 % beräknat i vikt. I Sverige har Returpack sedan 1984

framgångsrikt byggt upp ett retursystem med pant för dryckesflaskor i plast och metall. Detta skedde på initiativ av tillverkarna tillsammans med handeln och förpackningsindustrin som skapade världens första pantsystem för dessa typer av förpackningar, ett system som är en föregångare och har stått som modell för liknande pantsystem som sedermera har startats i andra länder runt om i världen. Systemet bygger på en pant som skapar incitament att lämna tillbaka förpackningen, en infrastruktur med tillgänglighet och enkelhet som möjliggör ett enkelt återlämnande av dessa dryckesförpackningar. Det är av stor vikt att de inlämnade förpackningarna kan sorteras och hanteras hållbart och att olika plastmaterial kan separeras och återvinnas på ett miljömässigt hållbart och effektivt sätt så att de till 100% kan materialåtervinnas.

Idag omfattar retursystemet dels de förpackningar som omfattas av lagtexten i förordningen (2005:220), dvs konsumtionsfärdig dryck, dels omfattar retursystemet även förpackningar som har anslutits till retursystemet på frivillig basis, idag saft och juice, som idag har ett undantag i lagstiftningen. Producenter, handel, konsumenter, myndigheter, politiker och miljöorganisationer har efterfrågat att fler produkter ska kunna ingå i retursystemet med pant då detta system enligt våra erfarenheter skapar miljövinster genom en högre återtagning och bättre materialåtervinning.

Returpack ställer sig positivt till förslaget om pantsystem och ett utökat producentansvar och erfarenheten visar att nedskräpningen i naturen minskar drastiskt. Denna positiva effekt av ett pantsystem kommer att göra stor skillnad i de länder som i dag inte infört ett pantsystem eller annat insamlingsystem för denna typ av dryckesförpackningar. Denna effekt har redan setts i Sverige eftersom vi idag har en insamlingsnivå på > 85% i pantsystemet. Ytterligare materialinsamling sker i andra system som exempelvis inom Förpacknings och tidningsinsamlingen. Vår erfarenhet och de undersökningar som utförs visar att det inte är stora mängder av plastflaskor, korkar eller burkar som ingår i det svenska pantsystemet som ligger i naturen.

Returpack har för avsikt att i den mån det är efterfrågat och tekniskt möjligt att öppna upp och tillåta ytterligare förpackningar i retursystemet, till en allt större nytta för miljön.

Artikel 10

Medvetandehöjande åtgärder

Returpack kan inte nog poängtera betydelsen av att medvetandegöra de positiva miljöeffekter som ett pantsystem medför. Ett pantsystem bygger på ett förtroende, ett förtroende, en vilja och kunskap hos konsumenten att dessa förpackningar ska återlämnas till retursystemet till nytta för miljö, återvinning och hållbarhet. Inget retur- eller återvinningssystem kan fungera och bli framgångsrikt utan detta förtroende och denna vilja hos konsumenten att "göra rätt".

För Returpack är detta ett långsiktigt arbete som har lett till förbättrad tillgänglighet och enkelhet för konsumenterna, ett förbättrat omhändertagande och materialåtervinning av förpackningarna, en ökad återvinning samt ett omfattande arbete från Returpacks sida att påverka attityder, beteenden och ansvarstagande hos de som ska lämna tillbaka förpackningarna.

Returpack har idag omkring 13 000 samarbetspartners som tar emot pantförpackningar, 95% av den insamlade volymen sker genom de ca 3.100 butiker i dagligvaruhandeln som är anslutna till systemet och betalar ut pant. Vid sidan av dagligvaruhandeln är det allt från frivilliga föreningar, semesteranläggningar, festivaler till flygplatser och kommunala återvinningscentraler (ÅVC). Genom information, PR, reklam, media och sponsring når vi ut till våra partners men framför allt till konsumenterna som är de som till sist ska återlämna förpackningarna. Returpacks varumärke Pantamera tillhör de mest välkända varumärkena i Sverige och 99% av befolkningen i Sverige uppger i undersökningar att de "pantar". Detta är resultatet av ett långsiktigt och kontinuerligt arbete med attityder, beteenden och ansvar.

Undersökningar genomförda av Håll Sverige Rent och Konsumentföreningen Stockholm visar att kunskapen kring de lagar och förordningar som rör individens ansvar gällande nedskräpning, utsortering av förpackningar och avfall är mycket låg. 90% är inte medvetna om att de har en laglig skyldighet att sortera ut förpackningar, de som gör det, gör det främst av en egen drivkraft kring hållbarhet och att värna om miljön. Samhällets attityd och sanktioner gentemot nedskräpning är svag. Trots att nedskräpning är förbjudet, döms det knappt ut några skräpböter, fimpas, som är det absolut vanligaste skräpet, är undantagna från skräpboten, städning och tömning av papperskorgar och sopkärl i det offentliga rummet kan ha blivit en lågprioriterad budgetfråga. Attityder, bristen på information och kunskap, dålig efterlevnad och beivrande av lagöverträdelser och otydliga ansvarsförhållanden är samtliga faktorer som leder till nedskräpning i det offentliga rummet.

Returpack vill understryka att ansvaret för att informera medborgarna om vilket ansvar var och en har gällande nedskräpning, återvinning och avfall - inte bara ska ligga på producenterna. Myndigheter, kommuner, handeln, organisationer, återvinningsföretag med flera har ett gemensamt ansvar för att höja medvetandet hos individen om vi skall lyckas minimera nedskräpningen i naturen och i den marina miljön.

Slutkommentar

Returpack Svenska AB delar självklart målsättningen att förbättra materialåtervinningen och minska nedskräpningen i Sverige. Detta har vi arbetat för genom vårt pantsystem för plastflaskor och metallburkar, men även genom vårt engagemang i organisationer som Håll Sverige Rent. Retursystemets framgång bygger på långsiktigt och kontinuerligt arbete, där samtliga aktörer måste ta sin del av ansvaret. Vi har visat att det är möjligt.

I detta sammanhang vill Returpack därför framhålla att nedskräpning i form av förpackningsavfall, huvudsakligen rör förpackningar som inte ingår i det svenska retursystemet. Panten och attityden till retursystemet har skapat ett incitament som innebär att även om en förpackning ej direkt lämnas tillbaka till retursystemet finns det andra aktörer som plockar upp och samlar flaskor och burkar för att kunna erhålla panten i retur. De skräpmätningar som Håll Sverige Rent genomfört visar också att pantflaskor och pantburkar inte är de mest förekommande förpackningarna som påträffas som skräp i naturen.

Returpack Svenska AB anser att kravet; att dryckesflaskor inklusive kork av plast endast får släppas ut på marknaden om korkarna förblir fästa vid flaskan under produktens tilltänkta användningsfas kommer att försvåra insamling och identifiering av pantflaskor i befintliga pantmaskiner. Dessutom försvåras hantering och utsortering av flaska (PET) och kork (HDPE) i återvinningsprocessen vilket leder till kontaminerat återvunnet material som ej längre uppfyller livsmedelskvalitetskraven för nyttillverkning av dryckesförpackningar. Returpacks bestämda uppfattning är att en nedgradering av det återvunna plastmaterialet inte stöder ambitionen att uppnå cirkulär ekonomi.

För Returpack Svenska AB

Bengt Lagerman
Verkställande Direktör

